

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2021-063

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum 20 juli 2021
Zaaknummer Z/19/330130 /ADV/21/1040459
Onderwerp Economische Agenda Zevenaar
Portefeuillehouder B. Elfrink

Contactpersoon Yvette Abbing
E-mail Y.Abbing@zevenaar.nl
Telefoon (0316) 595 358

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

In 2018 heeft u de Liemerse Economische Visie (LEV) vastgesteld. Voor de uitvoering hiervan heeft u budget beschikbaar gesteld. Hiervan is nu een Zevenaarse uitwerking gemaakt, de Economische Agenda Zevenaar. Het college heeft deze agenda op 20 juli vastgesteld en informeert u hierover via deze RIB.

Kernboodschap

De Zevenaarse ondernemersverenigingen Lindus, MKB Zevenaar, LTO afd. Liemers en Ondernemend Zevenaar hebben samen met ons gewerkt aan het maken van de agenda, maar ook aan het kiezen van de projecten die in het uitvoeringsprogramma zijn opgenomen. Inmiddels bestaat Ondernemend Zevenaar niet meer. Bij de uitvoering van de agenda betrekken we het nieuw opgerichte ondernemerscollectief in het centrum, de SAZ, Stichting Activiteiten Zevenaar. Het centrale thema in de agenda is samenwerken door te doen : samen de schouders eronder. In 2020 hebben we al onze energie gebruikt om zo goed mogelijk om te gaan met de gevolgen van de corona crisis. Dit heeft onder meer geresulteerd in het Herstelplan Corona Zevenaar. Vooruitlopend op de vaststelling van de agenda, zijn we in dit plan al begonnen met verschillende projecten die voortkomen uit de concept agenda. Feitelijk zijn we dus, voor de formele vaststelling, al gestart met de uitvoering. Dit jaar hebben we gebruikt om de Economische Agenda Zevenaar af te ronden.

Context

- ☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
- ☒ Collegeprogramma
- ☐ Motie/amendement/toezegging
- ☐ Anders, namelijk

Inhoudelijke boodschap

Het beoogde effect van de uitvoering van de Zevenaarse Economische Agenda is meer banen voor onze inwoners, meer ruimte voor ondernemerschap en beter samenwerken als partners in business. Dit bereiken we door het dynamische uitvoeringsprogramma uit te voeren. Dynamisch betekent dat we twee keer per jaar de voortgang bespreken en het uitvoeringsprogramma hierop aanpassen.

We starten met de uitvoering van de volgende projecten en acties:

1. Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek Fieldlab Smart Industry (wordt uitgevoerd door de Liemerse Ambassade)
2. Branding logistieke hotspot EMZ
3. Opstellen toeristisch marketing- en organisatieplan voor de Liemers (wordt uitgevoerd door de Liemerse Ambassade)
4. Strategie werklocaties: opstellen plan voor toekomstbestendig Hengelder/Tatelaar
5. Organisatie van 2 netwerkbijeenkomsten per jaar (voor ondernemers op een werklocatie)
6. Organisatie van Meet-up jonge ondernemers
7. Gebruik groenafval van bedrijventerreinen door agrariërs
8. Actieplan Centrum Zevenaar (opstellen en uitvoeren)
9. Organisatie van het platform Economische Agenda

Communicatie en vervolgproces

Communicatie naar buiten

De Economische Agenda Zevenaar is een uitwerking van de LEV. Er is geen sprake van nieuw beleid. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit verschillende projecten waarin verschillende partijen met elkaar samenwerken. Gezamenlijk is dit programma opgesteld.

We communiceren niet actief naar buiten.

Vervolgproces

Na de zomer plannen we een bijeenkomst voor een platform Economische Agenda Zevenaar. Hiervoor worden ondernemersverenigingen en de ontwikkelaar van de outlet uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomst bespreken we de uitvoering van de projecten en stellen we de planning gezamenlijk bij. Jaarlijks stellen we een economische monitor op, waarin gerapporteerd wordt over de doelstellingen in de agenda. Hierover wordt u uiteraard ook geïnformeerd.

In het kader van de economische monitor starten we dit jaar weer een Ondernemerspeiling op.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,



Danielle Jansen
secretaris



Lucien van Riswijk
burgemeester

Bijlagen

1. INT/21/104051 Economische Agenda Zevenaar



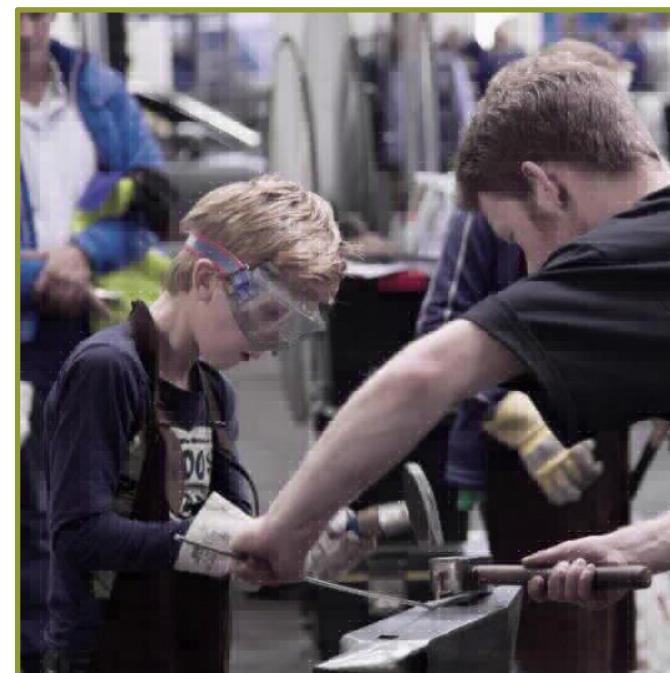
Economische Agenda Zevenaar

Onderneem het in Zevenaar!

Samenwerken door dóen

afdeling
auteur(s)
datum
versie
status

Ruimtelijke Ontwikkeling
Yvette Abbing
9 juli 2021
2.0
concept



Inhoud

Samenvatting	3
1 Toekomstbestendige economie	4
1.1 Onderneem het in Zevenaar!	4
1.2 De Zevenaarse economie	5
1.3 Samen de schouders eronder	7
2 Meer banen voor onze inwoners	10
2.1 Ambitie	10
2.2 Doelstellingen	10
2.3 Resultaten	10
3 Meer ruimte voor ondernemerschap	11
3.1 Ambitie	11
3.2 Doelstellingen	11
3.3 Resultaten	11
4 Beter samenwerken als partners in business	13
4.1 Ambitie	13
4.2 Doelstellingen	13
4.3 Resultaten	13
5 Uitvoeringsprogramma: aan de slag!	15
5.1 Samenwerken door te dóen	15
5.2 Focus op uitvoering eerste projecten	15
5.3 Uitvoering is gedeelde verantwoordelijkheid	15
Bijlagen	17

Samenvatting

Onderneem het in Zevenaar!

Onder dat motto slaan de ondernemersverenigingen¹ en de gemeente de handen ineen om het ondernemen in Zevenaar op de kaart te zetten. Dat doen we omdat economische ontwikkeling essentieel is voor de welvaart, het welbevinden van inwoners en werknemers en het woon- en leefklimaat in de gemeente Zevenaar. Samen werken aan een goed ondernemingsklimaat staat hierin centraal. De Economische Agenda Zevenaar vormt daarvoor de leidraad.

Schouders onder economische ontwikkeling

Het is nodig om samen de schouders te zetten onder de economische ontwikkeling van Zevenaar. De werkgelegenheid is de afgelopen tien jaar *niet* gegroeid. Daarmee blijven we *achter* bij de groei van de werkgelegenheid in Gelderland. Het aantal starters ligt *onder* het Nederlandse gemiddelde, we hebben geen onderscheidend profiel, we vergrijzen en ondernemers zijn *minder* positief over het ondernemingsklimaat dan gemiddeld in Nederland.

Werken aan toekomstbestendige economie

Samen willen we het ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker maken en werken een toekomstbestendige economie. We willen economisch *harder groeien* (meer banen voor toekomstige generaties), economische *sneller vernieuwen* (aanhaken op ontwikkelingen van de toekomst) en beter met elkaar *samenwerken* (ondernemers-gemeente) als daadkrachtige partners in business.

Samenwerken door te dóen

We willen samen concrete projecten uitvoeren. Omdat de economie van Zevenaar daar om vraagt en omdat het realiseren van tastbare resultaten energie geeft voor het uitvoeren van weer een volgend project van de agenda. De uitvoering van deze projecten vraagt een tijdsinvestering van alle betrokken partijen. Elk van de betrokken partijen trekt daarom een of meer projecten van de agenda.

¹ Daar waar ondernemersverenigingen staat, worden ook de samenwerkende ondernemers bedoeld, die niet formeel in een vereniging georganiseerd zijn.

Onderneem het in Zevenaar!



1. Meer banen voor onze inwoners

- a. Onderzoek Fieldlab Smart Industry
- b. Branding Logistieke Hotspot/EMZ
- c. Toeristisch marketing- en organisatieplan voor de Liemers

2. Meer ruimte voor ondernemerschap

- a. Strategie Werklocaties
- b. Netwerken met je burens
- c. Meet-up Jonge Ondernemers
- d. Vermindering regeldruk

3. Beter samenwerken als partners in business

- a. Verkenning pilots circulaire economie
- b. Actieplan Centrum Zevenaar
- c. Dienstverlening gemeentelijke organisatie
- d. Platform Economische Agenda

Focus op uitvoering eerste projecten (uitvoeringsprogramma)

Gezamenlijk starten we met de uitvoering van de volgende projecten:

- 1) Projecten gericht op voor meer banen voor onze inwoners:
 - a) Verkenning naar een Fieldlab Smart Industry
 - b) Branding Logistieke Hotspot EMZ
 - c) Opstellen Toeristisch marketing- en organisatieplan Liemers
- 2) Projecten gericht op meer ruimte voor ondernemerschap:
 - a) Strategie Werklocaties: toekomstbestendig maken van Hengelder/Tatelaar
 - b) Netwerken met je burens (werklocaties en buitengebied)
 - c) Meet-up Jonge Ondernemers
- 3) Projecten gericht op samenwerken als partners in business:
 - a) Verkenning pilots circulaire economie
 - b) Actieplan Centrum Zevenaar
 - c) Platform Economische Agenda

1 Toekomstbestendige economie

1.1 Onderneem het in Zevenaar!

Onder dat motto slaan de ondernemersverenigingen en de gemeente de handen ineen om het ondernemen in Zevenaar op de kaart te zetten. Dat is nodig want we staan voor uitdagingen. Zevenaar is van oudsher een ondernemende gemeente, maar het groeitempo blijft de afgelopen jaren achter bij het Gelders gemiddelde (met een werkgelegenheid die in 10 jaar niet is gegroeid). Daar willen we gezamenlijk verandering in brengen. Dat doen we door toekomstgericht en ondernemend, sámen de schouders te zetten onder deze Economische Agenda Zevenaar.

Samen werken aan een goed ondernemingsklimaat staat hierin centraal. We willen het ondernemen in de gemeente aantrekkelijker maken. Omdat ondernemers belangrijk zijn: ze zorgen voor banen, stageplaatsen, winkels, voorzieningen, het landschap, sponsoring, innovatie en identiteit. Economische ontwikkeling is belangrijk voor een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Daarom zetten we in op meer banen voor onze inwoners, meer ruimte voor ondernemerschap en betere samenwerking als partners in business, als ambities van deze agenda.

Waarom een Economische Agenda Zevenaar?

Het sociaaleconomische speelveld is sterk in beweging. Ook in Zevenaar staat de gemeente, samen met haar publieke en private partners, voor stevige uitdagingen om te zorgen voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling. Beschikbaarheid van voldoende en goed geschoolde arbeidskrachten bijvoorbeeld, is een vestigingsplaatsfactor voor bedrijven waar niet altijd goed genoeg in kan worden voorzien.

De transitie naar een circulaire economie, voldoende en kwalitatief goede werklocaties en verschillende vraagstukken in de agrarische sector zijn andere uitdagingen waarop we een antwoord moeten formuleren. Het *regionale* antwoord hebben we geformuleerd in de Liemerse Economische Visie (LEV). Zo wordt bijvoorbeeld in regionaal verband een landbouwvisie opgesteld. Maar omdat de gemeente Zevenaar een eigen karakter heeft, met een relatief grote maakindustrie, een palet aan grote en kleine bedrijventerreinen en een groot buitengebied, is er in aansluiting daarop deze *lokale* Economische Agenda

Zevenaar nodig. Dit is een verdere - lokale - uitwerking van de gestelde ambities en doelstellingen in de regionale LEV.

Samenwerking ondernemerscollectieven en gemeente

Een goed ondernemersklimaat creëren kan de gemeente niet alleen. Nu de gemeente steeds meer in de rol van verbindende partij komt, die uitvoeringskracht in de samenleving weet te mobiliseren, is goede samenwerking met ondernemersverenigingen en een vereiste. De ondernemersverenigingen kunnen het ook niet alleen. Samenwerking met de gemeente helpt de ondernemersverenigingen om resultaten te boeken voor hun achterban. In deze Economische Agenda Zevenaar bundelen de gemeente en de ondernemersverenigingen zoals vermeld op de voorpagina hun krachten.

Deze Economische Agenda is opgesteld op basis van beschikbare gegevens en een ronde van gesprekken met belangrijke stakeholders. Ideeën en suggesties daaruit zijn meegenomen en vertaald naar projectvoorstellen. In een bijeenkomst van de gezamenlijke ondernemersverenigingen en de gemeente selecteerden we de belangrijkste samenwerkingsprojecten, die samen de Economische Agenda Zevenaar vormen.

Samen werken aan het ondernemingsklimaat - door te dóen!

We willen samenwerken door te doen. Gezamenlijk projecten uitvoeren gericht op een goed ondernemingsklimaat, dat geeft vertrouwen en energie om meer projecten samen op te pakken. Niet door er over te praten, maar door te doen maken we werk van de Economische Agenda Zevenaar.

We weten dat Zevenaar geen eiland is. De lokale economie is een open economie, we zijn afhankelijk van invloeden van buitenaf. Nationale conjunctuur en ontwikkelingen op mondiaal niveau, zoals de corona pandemie, klimaatverandering en energieschaarste, hebben gevolgen voor ons bedrijfsleven. Onze sturingsmogelijkheden zijn beperkt. Daarom richten we ons op dat waar we wél invloed op hebben, omdat we vanuit samenwerking veel kunnen bereiken. Onderneem het in Zevenaar!

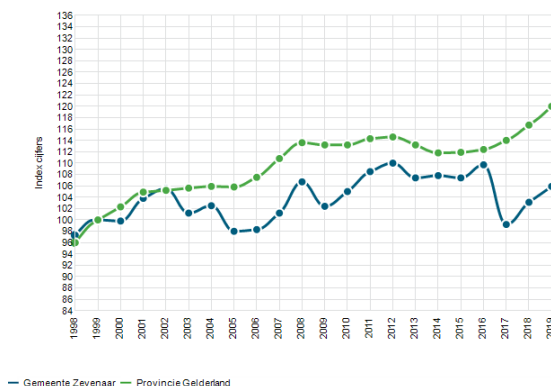
1.2 De Zevenaarse economie

In deze economische agenda beschrijven we de Zevenaarse economie. Wat is onze uitgangspositie? We schetsen het profiel van de economie in onze gemeente. In deze analyse zijn de gevolgen van de corona crisis nog niet meegenomen. Deze crisis heeft weliswaar een economische krimp tot gevolg, maar de verwachting is dat de economie zich vrij snel en volledig kan herstellen. Een verandering van de economische structuur als gevolg van de corona pandemie ligt zeker niet voor de hand.

Groeitempo blijft achter

De werkgelegenheid in de gemeente Zevenaar is de afgelopen tien jaar, met wat schommelingen, gelijk gebleven. Daarmee ligt het economische groeitempo van Zevenaar onder het tempo van Gelderland als geheel. Ook in Nederland en in de Regio Arnhem-Nijmegen groeide de werkgelegenheid de afgelopen jaren harder dan in Zevenaar. Onderstaande figuur geeft dit weer (de dip in 2017 is het gevolg van het vertrek van een groot detacheringsbedrijf).

Werkgelegenheidsontwikkeling 1998-2019 (banen, index=1998, bron provincie Gld.)

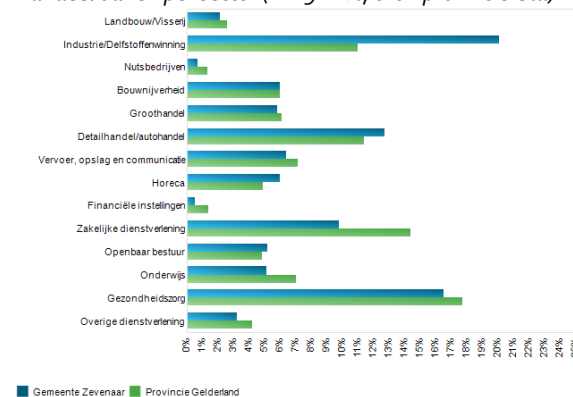


Maakindustrie sterk aanwezig en gegroeid

De structuur van de economie kenmerkt zich door een relatief sterke vertegenwoordiging van de industrie. Ten opzichte van het Gelders gemiddelde zijn er relatief minder banen in de zakelijke dienstverlening en een gemiddeld aantal banen in de logistiek (onder 'vervoer, opslag en communicatie'). Door het

grote buitengebied en verwevenheid met andere sectoren is ook de agrarische sector van belang in de gemeente.

Aandeel banen per sector (2019 in %, bron provincie Gld)



De sterk vertegenwoordigde industrie groeide in de afgelopen jaren ook, terwijl provinciaal de werkgelegenheid in deze sector afnam. Ook de horeca en de bouwnijverheid deden het in de gemeente Zevenaar beter dan in de provincie als geheel. Dat de totale werkgelegenheid desondanks niet groeide, is het gevolg van een forse afname van de werkgelegenheid in de sectoren zakelijke dienstverlening en financiële instellingen in Zevenaar, waar deze sectoren het gemiddeld in de provincie juist goed deden.

Gemiddelde jaarlijkse groei aantal banen 2010-2019	Zevenaar	Gelderland
Landbouw	-1,2%	-1,3%
Industrie	3,0%	0,3%
Bouwnijverheid	2,0%	0,0%
Groothandel	0,8%	0,9%
Detailhandel/autohandel	0,8%	0,8%
Vervoer, opslag en communicatie	-1,8%	1,1%
Horeca	3,4%	2,1%
Financiële instellingen	-6,3%	-5,0%
Zakelijke dienstverlening	-4,8%	1,9%
Gezondheidszorg	-0,5%	0,4%
Alle sectoren	0,1%	0,6%

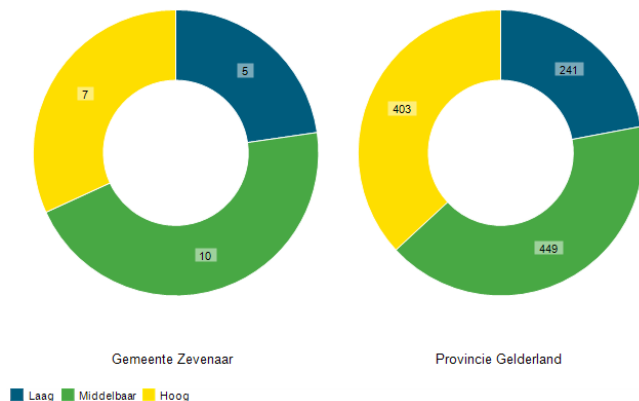
Minder jongeren, meer ouderen

Het aantal inwoners is de afgelopen tien jaar vrijwel gelijk gebleven (rond de 43.500), ten opzichte van een lichte groei van de Gelderse bevolking in deze periode. De gemeente Zevenaar kent relatief minder jongeren en méér ouderen dan Gelderland als geheel. De beroepsbevolking (o.b.v. provinciale definitie inwoners tussen 15 en 74) schommelde in Zevenaar de afgelopen tien jaar rond 22.000 personen, maar neemt op basis van provinciale prognoses de komende jaren licht af.

Meest mbo- en praktisch opgeleiden

Gemeente Zevenaar kent een beroepsbevolking die voor bijna de helft bestaat uit mbo-opgeleiden. Er zijn relatief minder hoogopgeleiden en relatief meer praktisch opgeleiden, ten opzichte van het gemiddelde in Gelderland. Mbo is met de helft van het aantal vacatures ook het meest gevraagde opleidingsniveau in Zevenaar (bron: Nationale Vacaturebank). Techniek is op dit moment de grootste vragende sector binnen de openstaande vacatures. Qua opleidingsniveau zou het aanbod vanuit de beroepsbevolking redelijk moeten kunnen aansluiten op de vraag vanuit het bedrijfsleven, mits jongeren en zij-instromers ook kiezen voor veelgevraagde opleidingsrichtingen, waaronder de techniek.

Beroepsbevolking naar opleidingsniveau (x1000 in 2019, bron: provincie Gld.)



Relatief weinig starters

Starters zijn goed voor de ontwikkeling en vernieuwing van de economie. Zevenaar telt 83 mensen per 10.000 inwoners die een bedrijf starten (CBS,

2018). Dat ligt onder het landelijk gemiddelde van 101 starters per 10.000 inwoners. Het aantal opheffingen ligt in de gemeente Zevenaar juist boven het landelijk gemiddelde (72 versus 61 landelijk gemiddeld).

Geen onderscheidend profiel

Op basis van economische structuur kunnen we Zevenaar typeren als 'gemiddelde' Gelderse gemeente buiten de grote steden. Een gemeente met een flink areaal bedrijventerreinen, een regionaal koopcentrum en een groot buitengebied. Een economisch belangrijke gemeente binnen de Liemers en in Gelderland, maar ook één zonder echt onderscheidend economisch profiel. Dat geldt ook voor de 'gemiddelde' uitstraling van het centrum, met bovendien een leegstand die boven het Nederlands gemiddelde ligt. Omdat gemeenten en regio's concurreren bij het aantrekken van investeringen, bedrijven en werknemers, zijn onderscheidende kwaliteiten belangrijk. Een duidelijke positionering van de Liemers en daarbinnen de gemeente Zevenaar kan het verschil maken. Versterken wat sterk is, zorgt voor onderscheidend vermogen.

Regionale economie

De economie van Zevenaar maakt deel uit van de regionaal-economische ontwikkeling van de Liemers, Gelderland en de regio Emmerich. De arbeidsmarkt is regionaal, de detailhandel heeft een (boven)regionale aantrekkingskracht en verbeteringen in de regionale infrastructuur hebben positieve consequenties voor Zevenaar. Zo verbindt de nieuwe A15 Zevenaar veel directer met Nijmegen en het Rivierenland. De Economische Agenda is daarom afgestemd op het regionale beleid, in het bijzonder de Liemerse Economische Visie. Bij de beschrijving van de projecten (in de hoofdstukken 2/3/4) lichten we dit verder toe.

Ondernemers van de toekomst in Zevenaar



Ondernemingsklimaat onder gemiddeld gewaardeerd

Ondernemers in Zevenaar zijn minder positief over het ondernemingsklimaat in hun gemeente (6,1) dan gemiddeld in Nederland (6,8). De in 2017 uitgevoerde ondernemersenquête² laat zien dat Zevenaar op alle aspecten lager scoort dan gemeenten van vergelijkbare omvang en lager dan Nederland als geheel. Het aspect 'samenwerking met ondernemers' scoort het laagst. Of het beeld er nu in 2021 anders uit ziet weten we niet.

Resultaten ondernemerspeiling Zevenaar t.o.v. gemeenten vergelijkbare omvang (2017, VNG)

	Zevenaar	25.000 - 50.000 inwoners
Staat openbare ruimte in bedrijfsomgeving [score (1-10)]	6,35	6,96
Veiligheid in de bedrijfsomgeving [score (1-10)]	6,72	7,11
Algehele dienstverlening gemeente [score (1-10)]	6,14	6,54
Dienstverlening via digitale faciliteiten [score (1-10)]	5,35	6,37
Professionaliteit [score (1-10)]	6,04	6,43
Afhandeling vergunningsaanvraag [score (1-10)]	5,59	6,13
Samenwerking met ondernemers [score (1-10)]	5,23	5,68
Communicatie en voorlichting [score (1-10)]	5,49	6,07
Ondernemingsklimaat gemeente [score (1-10)]	6,12	6,45
Regeldruk [score (1-10)]	5,46	5,61
Vestigingsklimaat gemeente [score (1-10)]	5,83	6,34

² De in 2017 uitgevoerde ondernemers enquête is de meest recente. In 2021 starten we een vervolgmeting

1.3 Samen de schouders eronder

Onze uitdagingen

Paragraaf 1.2 geeft een beeld van de economische positie van onze gemeente van voor de corona crisis. Dat beeld roept op tot actie. De recente nationale (CPB) verwachtingen voorzien na een economische dip weer een opleving en daarna een afvlakking van de groei de komende jaren. Dit onderstreept de noodzaak van een positieve impuls om ondernemen in Zevenaar terug op de kaart zetten. Dat kan door als ondernemers en gemeente samen de schouders te zetten onder de volgende *gezamenlijke* uitdagingen.

Vernieuwing door innovatie en starters

Stilstand is achteruitgang. Dat maakt economische *vernieuwing* net zo belangrijk als economische *groei*. Zevenaar kent een relatief 'traditionele' economie, met een grote industriële sector, waarvoor innovatie van groot belang is. Economische vernieuwing en innovatie ontstaat vaak door of kennis uit verschillende sectoren en onderwijsinstellingen te combineren en vaak door startende bedrijven. Een klimaat als in Eindhoven is in Zevenaar niet zo maar voorhanden. Daarom staan we in Zevenaar voor de uitdaging een aantrekkelijk(er) startersklimaat te creëren. Een omgeving waar jonge ondernemers reuring en elkaar vinden en waarvan een vernieuwende werking uit gaat.

Arbeidsaanbod techniek en logistiek

Een arbeidsaanbod dat aansluit op de sterke sectoren van de stad draagt ook bij aan versterking van het profiel van Zevenaar. Voldoende en goed opgeleide arbeidskrachten vinden voor de industrie en de logistiek is een grote uitdaging. Nu al zijn er tekorten, die nog groter worden door de verdere *uitstroom* van de babyboomgeneratie. Dat terwijl de *instroom* als gevolg van onze bevolkingsopbouw afneemt. Daar komt bij dat landelijk steeds *minder* jongeren kiezen voor een (v)mbo-opleiding, terwijl bedrijven juist daar behoefte aan hebben. Soms biedt de inzet van arbeidsmigranten een tijdelijke, maar meestal geen structurele oplossing. Het enthousiasmeren van jongeren en zij-instromers

voor een opleiding en een carrière in de Zevenaarse industrie en logistiek is daarmee een gezamenlijke uitdaging. Projecten als Techniekdag de Liemers, Techniekpact en Liemers Perspectief in Zorg en Techniek dragen hier al aan bij.

Transitie naar een circulaire economie

Een duurzame, circulaire economie waarin we grondstoffen volledig hergebruiken, geen afval produceren en alle gebruikte energie duurzaam opwekken. Dat is ons ideaal. Samen met inwoners en bedrijven hebben wij de ambities gesteld van een 100% energie neutrale gemeenteorganisatie in 2025, een 100% energie neutrale gemeente in 2040 en 100% aardgasvrij in 2040. Dat vraagt zowel verduurzaming van bedrijfsprocessen, als afnemers en toeleveranciers (in de regio) die in dezelfde ontwikkeling meegaan, als duurzame werklocaties. Verduurzaming van de gebouwde omgeving is niet alleen een uitdaging, maar ook een kans; op kostenbesparing (fossiele brandstoffen worden duur) en innovatief werk voor onze Zevenaarse bouwsector. Ook het buitengebied en samenwerking met ondernemers in de agrarische sector kunnen kansen bieden.

Focus en waardering kwalitatieve groei

Zevenaar was altijd een ontwikkelgemeente. Aanleg en uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen volgden zich steeds op, tot een oppervlakte van 240 ha bedrijventerrein nu. Daarmee hoort Zevenaar tot de zeven grootste bedrijventerreinengemeenten van Gelderland. Nu we de eerste fase van 7Poort in flink tempo uitgeven, denken we na over de locaties waar we bedrijventerrein verder kunnen ontwikkelen om toekomstige groei te faciliteren. Hiervoor hebben we een uitbreiding van 7Poort in beeld. Vanuit de regio en provincie hebben we voor deze uitbreiding 11,7 hectare ontwikkelruimte toegewezen gekregen. Tegelijk daarmee vragen *bestaande* werklocaties, de bedrijventerreinen, het centrum en het buitengebied, aandacht. Uitstraling en bereikbaarheid blijven belangrijk, maar energie, klimaat en beheer worden thema's die de kwaliteit van werklocaties en landschap gaan bepalen. Ook op de arbeidsmarkt wordt kwaliteit de bepalende factor (vakopleiding, wendbaarheid etc.). Dat daagt ons uit om kwantitatieve groei (banen en omzet) te combineren met focus op *kwalitatieve* economische groei.

Onderneem het in Zevenaar! Samen op de kaart zetten

De geschetste uitdagingen kunnen we samenvatten tot de volgende hoofduitdagingen voor de economische ontwikkeling van Zevenaar:

1. Harder economisch groeien. Om daarmee meer passende banen voor onze huidige bevolking en de generaties van de toekomst te creëren en onze bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de regionale economie.
2. Sneller economisch vernieuwen om onze economie aan te haken op de ontwikkelingen van de toekomst. Zodat we nu de basis leggen voor een blijvend vitale economie.
3. Beter met elkaar samenwerken. Economische groeien en vernieuwen lukt alleen als we er samen de schouders onder zetten en het goed organiseren. Dat is niet makkelijk in een gemeente met vier ondernemersverenigingen, die zelf aangeven dat het nodig is om de organisatiegraad en participatiegraad van hun achterban te vergroten.

Schouders onder drie ambities

We hebben vertrouwen nodig in de toekomst en begrip voor elkaars positie, om de stappen te zetten die nodig zijn om economisch Zevenaar op de kaart te zetten. Alleen als we in staat zijn om onze krachten te bundelen, in dezelfde richting te bewegen en met een éénduidige boodschap naar buiten treden, kunnen we echte stappen vooruit zetten. Daarbij hebben we drie grote ambities:

1. Meer banen voor onze inwoners,
2. Meer ruimte voor ondernemerschap en
3. Beter samenwerken als partners in business.

Om deze ambities te realiseren voeren we projecten uit die ons de volgende resultaten opleveren. De doelstellingen en resultaten beschrijven we in hoofdstuk 2, 3 en 4. De projecten zijn opgenomen in het dynamisch uitvoeringsprogramma in hoofdstuk 5.



2 Meer banen voor onze inwoners

2.1 Ambitie

Alle inwoners moeten volwaardig kunnen deelnemen aan onze inclusieve samenleving. Werk is de beste manier om mee te doen en armoede te voorkomen. Dat maakt de ondernemers in de gemeente Zevenaar van grote betekenis voor de gemeenschap. We zetten in op sectoren met een goed toekomstperspectief en die aansluiten bij de opleiding en werkervaring van onze inwoners. Maakindustrie, logistiek, retail en vrijetijdseconomie zijn onze *speerpuntsectoren*, met de agrarische sector als integraal onderdeel van de economie en beheerder van het buitengebied. In deze spierpuntsectoren zien we de beste kansen voor onze huidige en nieuwe generaties, daarin willen we ons onderscheiden.

We gaan de bekendheid van de Zevenaarse maakindustrie vergroten. Daarvoor zoeken we de samenwerking binnen de Liemers (Liemerse Economische Visie) en leggen we de verbindingen met de maakindustrie in de Achterhoek, die hier ook sterk in is. We willen innovatie bevorderen en jeugd enthousiasmeren voor een toekomst in onze maakindustrie. Ten behoeve van de hele Liemerse maakindustrie willen we een Fieldlab Smart Industry realiseren; een praktijkomgeving waarin bedrijven en kennisinstellingen doelgericht Smart Industry oplossingen ontwikkelen, testen en implementeren. We gaan ook de bekendheid vergroten van de logistieke hotspot Zevenaar, als onderdeel van het multimodale knooppunt Emmerich/Montferland/Zevenaar (ook project Liemerse Economische Visie). De sector toerisme en recreatie versterken we op basis van de Uitvoeringsagenda Vrijetijdseconomie.

Inwoners die nu nog aan de kant staan begeleiden we zoveel mogelijk naar een baan. We willen als gemeente de verbindende rol spelen tussen inwoners, inclusief degenen met een arbeidsbeperking, en bedrijven die op zoek zijn naar werknemers. De Regionale Sociale Dienst (RSD) krijgt de ruimte voor verdere ontwikkeling naar een netwerkorganisatie die daarmee nog effectiever te wordt voor inwoners en bedrijfsleven.

2.2 Doelstellingen

- a. Jaarlijkse groei van de totale werkgelegenheid tenminste op het niveau van het Gelderse gemiddelde, in datzelfde jaar.
In 2019 groeide de werkgelegenheid in Zevenaar met 2,7%, in Gelderland met 2,8%.
- b. Jaarlijkse groei van de werkgelegenheid in de spierpuntsectoren boven het Gelders gemiddelde, in datzelfde jaar.
*2019 Maakindustrie: groei Zevenaar 5,6 %, Gelderland 2,5%
2019 Logistiek: groei Zevenaar 0,4%, Gelderland 4,2 %
2019 Vrijetijdseconomie: groei Zevenaar 3,4 %, Gelderland 2,9 %
2019 Agro: groei Zevenaar 3,6 %, Gelderland 3,2 %*
- c. (Inter)Nationale bekendheid van Zevenaar als onderdeel van de logistieke hotspot EMZ; de positie van Zevenaar op de logistieke kaart van Nederland is bij de top 15.
In 2021 scoort Zevenaar op de logistieke kaart positie nummer 16.

2.3 Resultaten

Succesvolle uitvoering van de volgende projecten:

1. **Onderzoek Fieldlab Smart Industry**
Als onderdeel van de Liemerse Economische Visie verkennen we de kansrijkheid van de realisatie van een Fieldlab Smart Industry. In het kader van het onderzoek brengen we ondernemers en kennisinstellingen in de sector regionaal bij elkaar om de samenwerkingsmogelijkheden te verkennen.
2. **Opstellen PVA Branding Logistieke Hotspot EMZ**
We zetten in regionaal verband in op de branding van Zevenaar als onderdeel van logistieke hotspot, binnen het knooppunt Emmerich-Montferland-Zevenaar (EMZ) en Logistics Valley. We concretiseren op basis van de aanbevelingen uit het lopende onderzoek Logistiek EMZ en vertalen dit in een Plan van Aanpak.
3. **Toeristisch marketing- en organisatieplan voor de Liemers**
In het kader van de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie stellen we samen met ondernemers een toeristisch-recreatief marketing- en organisatieplan op. Onderdeel hiervan is het nieuwe beeldmerk voor de Liemers.

3 Meer ruimte voor ondernemerschap

3.1 Ambitie

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en dragen sterk bij aan de welvaart van onze gemeenschap. Ze creëren de banen en stageplaatsen. Samen met passende opleidingen en starterswoningen, willen we dit onze jongeren bieden. Ondernemers zorgen ook voor instandhouding van onze voorzieningen, zoals het winkelaanbod en een aantrekkelijk buitengebied. Omdat onze welvaart via de weg van economische ontwikkeling voert, willen we ondernemerschap volop de ruimte geven.

We willen dat de gemeente Zevenaar binnen Gelderland bekend staat om het uitstekende ondernemingsklimaat voor ondernemers. Dat bedrijven hier de netwerken, bereikbaarheid en fysieke (uitbreidings)ruimte vinden, die succesvol ondernemen mogelijk maakt. We stellen ons *bestaande* bedrijfsleven centraal en versterken dat door het aantrekken van *nieuwe* bedrijven, met speciale aandacht voor de speerpuntsectoren. Bedrijven van starters tot multinationals, moeten kunnen kiezen uit een palet aan kwalitatieve vestigingsmogelijkheden.

Ruimte voor ondernemerschap bieden we op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. En in een aantrekkelijk buitengebied dat agrarische en vrijetijdseconomie duurzaam combineert. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'. Daar werken we samen aan.

We willen bekend staan om ons uitstekende ondernemingsklimaat voor startende en jonge ondernemers. Snel het juiste netwerk vinden helpt hen. Samen met de ondernemersverenigingen organiseren we een 'Meet-up Jonge Ondernemers'. Aan de kant van de dienstverlening van de gemeente verminderen we waar mogelijk de regeldruk voor bedrijven.

3.2 Doelstellingen

- a. Toename van waardering van het ondernemersklimaat in de gemeente.
We groeien van een 6,1 in 2017 naar een 7,0 in 2022.
- b. Voldoende aanbod van vestigingsmogelijkheden in het juiste palet aan werklocaties, in het bijzonder voor onze speerpuntsectoren en van starter tot multinational. We zetten in op het ontwikkelen van nieuwe beschikbare bedrijfskavels op 7Poort vanaf 2023.
In 2020 konden we ingaan op 20% van de vragen van ondernemers.
- c. Zodra er op een bedrijventerrein een traject start waarvoor samenwerking met ondernemers een voorwaarde is, wordt hiervoor een samenwerkingsvorm georganiseerd.
In 2021 hebben we minimaal 1 werkgroep gevormd.
- d. Toename van de bekendheid van ondernemers met elkaar en met de gemeente.
We groeien van een 5,2 in 2017 naar een 7,0 in 2022.
- e. Vermindering van de regeldruk voor bedrijven waar mogelijk.
We groeien van een 5,4 in 2017 naar een 7,0 in 2022.

3.3 Resultaten

Succesvolle uitvoering van de volgende projecten:

4. **Strategie Werklocaties: toekomstbestendig Hengelder/Tatelaar**
Samen met de ondernemersverenigingen ontwikkelen we een strategie om steeds het juiste aanbod van werklocaties beschikbaar te hebben. Aandachtspunten zijn onder andere ruimte voor starters, de mogelijkheden om bepaalde doorgroeiers uit de wijk verder te laten groeien in de centra of op bedrijventerreinen, en de uitbreidingsruimte op de bedrijventerreinen op de lange termijn. We starten met bedrijventerrein Hengelder/Tatelaar. De verplaatsing van de afrit op de A12 geeft hier aanleiding voor. De aanpak van het toekomstbestendig maken van dit bedrijventerrein wordt een blauwdruk worden voor de anderen terreinen.

5. Netwerken met je buren

De ondernemersverenigingen organiseren met de gemeente per bedrijventerrein een laagdrempelige netwerkbijeenkomst. Doel is elkaar beter te leren kennen (zakelijk/persoonlijk), de behoefte van de bedrijven scherp in beeld te krijgen en een agenda per bedrijventerrein te laden (voor de werkgroepen). Ook voor ondernemers in het buitengebied en in het centrum organiseren we samen een bijeenkomst. We beginnen met een bijeenkomst op Tatelaar/Hengelder en één in het buitengebied.

6. Meet-up Jonge Ondernemers

De ondernemersverenigingen brengen jonge ondernemers bij elkaar in een bijeenkomst rond jong ondernemerschap in Zevenaar. Wie zijn onze jonge ondernemers (< 30 jaar), als rolmodellen voor de nieuwe generaties? Waar lopen zij tegen aan, bijvoorbeeld als het gaat om iets als bedrijfsoverdracht? Wat vragen zij van hun omgeving en welke relaties zijn er te leggen met de bestaande bedrijven, de gemeente en de ondernemersverenigingen? Ook een aantal jonge ambtenaren sluiten aan, om ook daarmee de relatie te leggen en te werken aan begrip voor ondernemerschap.

7. Vermindering regeldruk ondernemers

Samen met de ondernemersverenigingen brengen we in kaart of er overbodige gemeentelijke regelgeving is die vereenvoudigd of geschrapt kan worden. De ondernemersverenigingen geven aan om welke regelgeving het dan precies gaat. We schrappen wat geschrapt kan worden. Van een 5,4 voor 'regeldruk' in 2017 willen we naar een 7,0 in 2022.

De ervaring leert dat de ervaren van 'regeldruk' vaak te maken heeft met het niet tijdig of onvolledig communiceren, met onduidelijkheid over of onbekendheid met de regels in Zevenaar én met de lange responstijd op vragen of aanvragen.

Een aanpalende doelstelling van de gemeente is dat de waardering voor de 'digitale dienstverlening' stijgt van een 5,3 in 2017 naar een 7,0 in 2022. De gemeente denkt aan het verbeteren van de vindbaarheid van veel gezochte documenten op de gemeentewebsite, in combinatie met een loketfunctie, die niet op de website te vinden is.



4 Beter samenwerken als partners in business

4.1 Ambitie

We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Om economisch te groeien en te vernieuwen. Dat lukt ons als we er samen de schouders onder zetten, als alle betrokkenen bij de economische ontwikkeling van Zevenaar 'Partners in business' worden. Dat bereiken we als zoveel mogelijk ondernemers zich organiseren via de ondernemersverenigingen. Deze fungeren dan vervolgens als gesprekspartners van de gemeente, maar -belangrijker- gaan ook samen echt dóen!.

Partners in business worden we door steeds het gezamenlijk belang van de economische ontwikkeling van de gemeente Zevenaar voor ogen te houden. We weten wat we willen: banen voor onze inwoners en ruimte voor ondernemerschap. De urgentie staat ons scherp voor ogen. Geen actie ondernemen betekent achter blijven in economische groei en economische ontwikkeling, met doorwerking naar hele ontwikkeling van gemeente Zevenaar.

4.2 Doelstellingen

- Vergroting van de concurrentiekracht van het centrum van Zevenaar. Vanaf 2021 meten we periodiek bezoekersaantallen.
We zetten in op een jaarlijkse groei van 1%.
- Vergroting van de concurrentiekracht van het centrum van Zevenaar. Vanaf 2021 meten we periodiek de leegstand in het winkelvastgoed.
We zetten in op een leegstandspercentage van 6%.
- Versterking van het structureel gezamenlijk overleg van de besturen van de ondernemersverenigingen en de gemeente.
Hiervoor vindt minimaal 1 keer per jaar een overleg plaats.
- Verbetering van het ondernemersgericht denken in de dienstverlening van de gemeentelijke organisatie.

We groeien voor de waardering van ondernemers van de gemeentelijke dienstverlening van de 6,1 in 2017 naar een 7,0 in 2022.

4.3 Resultaten

Succesvolle uitvoering van de volgende projecten:

8. Verkenning pilots circulaire economie

Het energievraagstuk biedt kansen voor samenwerking tussen ondernemers, ondernemersverenigingen en de gemeente. De gezamenlijke ondernemersverenigingen willen verkennen of Zevenaarse agrariërs het groenafval van werklocaties kunnen verwerken. In lijn daarmee kunnen ondernemers op bedrijventerreinen voor kennis en ervaring m.b.t. verduurzaming/vergroening van werklocaties terecht bij de agrarische sector. Deze ideeën voor pilots op het gebied van circulaire economie komen voort uit de eerste gezamenlijke bijeenkomst van de ondernemersverenigingen. In het kader van de Economische Agenda werken de ondernemersverenigingen deze plannen concreet uit.

Partners in business: uitvoering Economische Agenda door samen te werken



9. Actieplan Centrum Zevenaar

Samen met (vastgoed)ondernemers uit het centrum en overige betrokken partijen maken we een actieplan Centrum Zevenaar. Dit uitvoeringsgericht plan omvat maatregelen om het centrum klaar te maken voor de toekomst. De gevolgen van de corona crisis en trends als internetverkoop maken hier onderdeel van uit. Belangrijke thema's zijn het compact maken van het kernwinkelgebied, digitalisering, verduurzaming en structurele samenwerking.

10. Dienstverlening gemeentelijke organisatie

Uitvoering van het interne project 'Zevenaar verbindt' met daarbij speciale aandacht voor 'denken als een ondernemer in de stad en het buitengebied'. Daarnaast is één van de thema's binnen de Omgevingswet het "Anders Samenwerken": een andere manier van werken die wensen uit de samenleving begeleidt en uitgaat van samenwerking met alle betrokken partijen. Daarnaast is er aandacht voor het voeren van praktische verbeteringen van de dienstverlening, zoals ondernemersgerichte aanpassingen op de website (verbetering vindbaarheid documenten).

11. Platform Economische Agenda

We richten een Platform Economische Agenda Zevenaar in dat de uitvoering van de Economische Agenda monitort en (bij)stuurt. De besturen van Lindus, Stichting Activiteiten Zevenaar, MKB Zevenaar, LTO Liemers, Fashion Outlet Center en de gemeente vormen samen het platform, dat twee keer per jaar bij elkaar komt. Vanuit dit platform leggen we ook de verbinding met de Liemerse Ambassade.



5 Uitvoeringsprogramma: aan de slag!

5.1 Samenwerken door te dóen

De ondernemersverenigingen en de gemeente willen samen werken aan een toekomstbestendige economie. Dat stelt ons voor de uitdagingen om economisch harder te groeien, sneller te vernieuwen en beter met elkaar samen te werken. Die uitdagingen willen we aangaan door sámen te werken en door te dóen! Niet praten om het praten, maar samen afspraken maken om concrete projecten uit te voeren en tastbare resultaten te boeken. Omdat de economie van Zevenaar daarom vraagt en omdat het realiseren van tastbare resultaten energie geeft voor het uitvoeren van weer een volgend project van de agenda.

Op korte termijn resultaat van de samenwerking zien, is daarmee belangrijker dan een meerjarenprogramma vast willen stellen. Dat kan ook niet omdat deze agenda geen statisch meerjaren agenda is, maar een 'rollend en dynamisch uitvoeringsprogramma'. Hoe dat werkt? Door te dóen, door samen projecten uit te voeren en zo nog beter in beeld te krijgen waar ondernemers precies behoefte aan hebben en wat kan rekenen op draagvlak bij de uitvoering. Door vervolgens projecten waar nodig bij te stellen, nieuwe te ontwikkelen en zo nodig projecten af te voeren van de agenda houden we een actuele agenda. Steeds houden we in het oog dat wat we lokaal doen, aanvullend is op wat we in de Liemers al doen.

Onderdeel van het rollende uitvoeringsprogramma, is dat we de economische prestaties monitoren en de agenda waar nodig bijsturen. Monitoren en bijsturen doen we binnen het Platform Economische Agenda. Daarin komen alle ondernemersverenigingen en de gemeente twee keer per jaar bijeen. De eerste bijeenkomst van het platform, in het kader van het opstellen van deze agenda, was een succes. Bestuurders leerden elkaar kennen en spraken de wens uit meer met elkaar samen te gaan werken. Daar bouwen we in het platform op door, altijd met de focus op samenwerken door de dóen!

5.2 Focus op uitvoering eerste projecten

We gaan aan de slag met de eerste projecten van de Economische Agenda Zevenaar. Omdat we niet alles tegelijk kunnen, en dingen welgoed willen doen, moeten we prioriteren. De ondernemersverenigingen en de gemeente hebben de volgende projecten aangemerkt om als eerste uit te voeren:

- 1) Projecten gericht op voor meer banen voor onze inwoners:
 - a) Verkenning naar een Fieldlab Smart Industry
 - b) Branding Logistieke Hotspot EMZ
 - c) Opstellen Toeristisch marketing- en organisatieplan Liemers
- 2) Projecten gericht op meer ruimte voor ondernemerschap:
 - a) Strategie Werklocaties: toekomstbestendig maken van Hengelder/Tatelaar
 - b) Netwerken met je burens (werklocatie en buitengebied)
 - c) Meet-up Jonge Ondernemers
- 3) De projecten gericht op samenwerken als partners in business:
 - a) Verkenning pilots circulaire economie
 - b) Actieplan Centrum Zevenaar
 - c) Platform Economische Agenda

5.3 Uitvoering is gedeelde verantwoordelijkheid

De uitvoering van deze projecten vraagt een tijdsinvestering van *alle* betrokken partijen. Het beeld van de economische positie van onze gemeente roept op tot actie. Alleen als we samen de schouders zetten onder de projecten van de Economische Agenda, kunnen we vooruitgang boeken. Elk van de betrokken partijen trekt daarom een of meer projecten van de agenda. De volgende tabel geeft het overzicht:

Dynamisch uitvoeringsprogramma: overzicht van partners, trekker en planning per project

Ambitie	Project	Samenwerkingspartners	Trekkende partner	Start uitvoering	Einde uitvoering
1. Meer banen (in de maakindustrie)	Haalbaarheidsonderzoek Fieldlab Smart Industry	Uitvoering binnen Liemerse Economische Visie	Liemerse Ambassade	1 ^e kwartaal 2021	3 ^e kwartaal 2021
2. Meer banen (in de logistiek)	Opstellen PVA Branding Logistieke Hotspot EMZ	Gemeenten Emmerich en Montferland en haven Emmerich	Gemeenten	3 ^e kwartaal 2021	11 kwartaal 2022
3. Meer banen (in de vrijetijdseconomie)	Opstellen Toeristisch marketing- en organisatieplan voor de Liemers	Uitvoering binnen de Liemerse Economische Visie	Liemerse Ambassade	1 ^e kwartaal 2020	3 ^e kwartaal 2021
4. Ondernemerschap op bedrijventerreinen	Strategie Werklocaties: toekomstbestendig Hengelder/Tatelaar (verkennende fase)	Lindus/MKB Zevenaar/LTO/Gemeente	Gemeente	1 ^e kwartaal 2021	3 ^e kwartaal 2021
5. Ondernemerschap: Netwerken met je burens	Organisatie van 2 netwerkbijeenkomsten per jaar	Lindus/MKB Zevenaar/LTO/SAZ/Gemeente	Lindus/LTO	3 ^e kwartaal 2021	doorlopend
6. Ondernemerschap: Meet-up Jonge Ondernemers	Organisatie van Meet-up Jonge Ondernemers	Lindus/MKB Zevenaar/LTO/SAZ/Gemeente	Lindus/MKB-Zevenaar	4 ^e kwartaal 2022	
7. Verkenning pilots circulaire economie	Gebruik groenafval bedrijventerreinen door agrariërs	Lindus/MKB Zevenaar/LTO/Gemeente	Gemeente/LTO	2 ^e kwartaal 2021	
8. Convenant Centrum Zevenaar (reclamebelasting)	Ondertekenen Convenant Reclamebelasting centrum	SAZ/Gemeente	Gemeente	2 ^e kwartaal 2021	2 ^e kwartaal 2021
9. Platform Economische Agenda	2 overleggen per jaar	Lindus/MKB Zevenaar/LTO/SAZ/Gemeente	Gemeente	3 ^e kwartaal 2021 (volgende bijeenkomst)	doorlopend

Bijlagen

Ontwikkeling aantal banen per sector (bron: provincie Gld.)

Banen	2011	2020	Ontwikkeling absoluut	Ontwikkeling in %
Landbouw/Visserij	400	350	-50	-13%
Industrie	3050	3180	130	4%
Nutsbedrijven	70	130	60	86%
Bouwnijverheid	990	1010	20	2%
Groothandel	1000	950	-50	-5%
Detailhandel/autohandel	2190	2310	120	5%
Vervoer en communicatie	1270	1230	-40	-3%
Horeca	790	1020	230	29%
Financiële instellingen	190	80	-110	-58%
Zakelijke dienstverlening	2620	1700	-920	-35%
Openbaar bestuur	990	850	-140	-14%
Onderwijs	980	980	0	0%
Gezondheidszorg	3320	3080	-240	-7%
Overige dienstverlening	550	600	50	9%
Totaal	18.390	17.450	-940	-5%



Geïndexeerde ontwikkeling aantal banen per sector (2010=100 Bron: provincie Gld.)

	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Zevenaar	Gelderland	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019	
Banen totaal	100	103	105	102	103	102	105	95	98	101	106	1
Vestigingen totaal	100	105	105	108	110	110	116	116	120	123	131	
Landbouw	100	99	102	97	100	97	95	99	93	90	89	
Industrie	100	111	109	106	109	110	109	115	124	131	103	2
Nutsbedrijven	100	96	158	144	156	165	147	153	157	173	125	
Bouw	100	110	105	103	100	99	96	103	113	119	100	
Groothandel	100	102	106	95	95	98	100	93	97	107	109	
Detailhandel	100	103	103	107	104	104	104	104	106	107	108	
Vervoer/opslag	100	94	89	85	84	88	93	91	91	85	110	
Horeca	100	100	96	98	97	105	115	122	126	135	120	3
Financiële instellingen	100	122	121	106	96	102	61	57	55	56	63	4
Zakelijke diensten	100	96	105	98	102	110	129	60	62	64	119	
Openbaar bestuur	100	102	98	99	103	101	98	95	100	97	93	
Onderwijs	100	104	106	111	113	114	111	101	97	98	108	
Gezondheidszorg	100	108	112	108	105	92	88	88	94	96	104	5
Overige diensten	100	102	97	104	105	103	107	107	106	107	110	

Toelichting

De werkgelegenheid in aantallen banen per sector is op 100 gesteld in het jaar 2010, voor zowel de gemeente Zevenaar als de provincie Gelderland. In de tabel is te zien hoe de werkgelegenheid per sector zich vervolgens in de jaren tot en met 2019 ontwikkelde.

Opvallende uitkomsten

1. Werkgelegenheid Zevenaar (totaal aantal banen) is heel licht gegroeid. Blijft daarmee achter bij de provincie als geheel.
2. Het aantal banen in de Zevenaarse industrie groeide flink, terwijl provinciaal de werkgelegenheid in deze sector heel licht toenam.
3. Ook de horeca deed het qua werkgelegenheid in Zevenaar beter dan in de provincie Gelderland als geheel
4. In zakelijke dienstverlening en financiële instellingen nam de werkgelegenheid fors af, terwijl dienstverlening het provinciaal goed deed.
5. In de gezondheidszorg daalde de werkgelegenheid, terwijl dit in de provincie toenam.